

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 13ης Ιουλίου 1988 *

Στην υπόθεση 102/87,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τους Gilbert Guillaume και Régis de Gouttes, με αναπληρωτή τον Bernard Botte, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Γαλλίας,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους νομικούς της συμβούλους Antonino Abate και Thomas F. Cusack, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο κρεμλή, μέλος της νομικής υπηρεσίας της Επιτροπής, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg, Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 14ης Ιανουαρίου 1987 σχετικά με δάνειο του Βιομηχανικού Ταμείου Εκσυγχρονισμού σε επιχείρηση του τομέα ζυθοποιίας (ΕΕ L 152, σ. 27),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, O. Due, πρόεδρο τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, K. Κακούρη και T. F. O'Higgins, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz

γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 27ης Απριλίου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουνίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 4 Απριλίου 1987, η Γαλλική Δημοκρατία άσκησε δυνάμει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή, με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 14ης Ιανουαρίου 1987 σχετικά με δάνειο του FIM σε επιχείρηση του τομέα ζυθοποιίας. Η απόφαση αυτή, που κοινοποιήθηκε στη γαλλική κυβέρνηση με έγγραφο της 29ης Ιανουαρίου 1987, δημοσιεύτηκε μεταγενέστερα στην Επίσημη Εφημερίδα (ΕΕ L 152, σ. 27).
- 2 Το Βιομηχανικό Ταμείο Εκσυγχρονισμού (στο εξής: FIM) ιδρύθηκε από τη γαλλική κυβέρνηση το 1983, καταργήθηκε δε το 1986. Το FIM είχε ως αποστολή να συμβάλει στη χρηματοδότηση των βιομηχανικών επιχειρήσεων που προβαίνουν σε επενδύσεις υλικού και άυλου χαρακτήρα, προκειμένου να εκσυγχρονίσουν τις διαδικασίες παραγωγής ή να εξεύρουν νέες διαδικασίες και νέα προϊόντα. Οι ενέργειες του FIM έπρεπε να αφορούν, κατά προτεραιότητα, ορισμένους στόχους, μεταξύ των οποίων και η εγκατάσταση στις επιχειρήσεις μηχανών και εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας. Οι εφαρμοστέοι κανόνες προέβλεπαν ότι το FIM μπορούσε να παρέμβει υπό τη μορφή χορηγήσεως δανείων σε βιομηχανικές επιχειρήσεις. Τα δάνεια αυτά τελούσαν υπό την οικονομική εγγύηση του κράτους.
- 3 Τα δάνεια FIM χρηματοδοτούνταν από το προϊόν των « comptes de développement industriel » (εφεξής: Codevi) (« λογαριασμών βιομηχανικής αναπτύξεως »), ιδιωτικών, εξαιρετικά βραχυπρόθεσμων, λογαριασμών ταμειωτηρίου που είχαν ως σκοπό να καταστήσουν δυνατή στα γαλλικά νοικοκυριά τη συμμετοχή, με την αποταμίευσή τους, στις προσπάθειες για τη βιομηχανική ανάκαμψη την οποία επιδιώκει η γαλλική κυβέρνηση. Οι εισπραττόμενοι από τους κατόχους των Codevi τόκοι απαλλάσσονταν

από το φόρο εισοδήματος. Το επιτόκιο τους οριζόταν από την κυβέρνηση σε επίπεδο αισθητά χαμηλότερο από εκείνο της αγοράς. Μέρος των κεφαλαίων που συλλέγονταν έτσι ετίθετο στη διάθεση ενός γαλλικού χρηματοδοτικού ιδρύματος, δηλαδή της Caisse de dépôts et consignation (Ταμείο Παρακαταθηκών), προκειμένου να μετατραπεί σε δάνεια του FIM. Το επιτόκιο των δανείων αυτών προέκυπτε από την πρόσθεση, στο κόστος του εσόδου των Codevi, που αντιστοιχούσε στον καταβαλλόμενο στους αποταμιευτές τόκο, ενός περιθωρίου τραπεζικού κέρδους 2 % και μιας συνεισφοράς στα έξοδα διαχείρισεως του συστήματος.

- 4 Το Φεβρουάριο 1984 η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης για τα δάνεια FIM, επειδή αυτά αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις και έπρεπε να εξεταστεί εάν οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονταν ή όχι προς την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Η διαδικασία αυτή κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως 85/378 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με το γαλλικό σύστημα ενισχύσεων στη βιομηχανία με τη μορφή ειδικών δανείων για επενδυτές, επιδοτούμενων δανείων σε επιχειρήσεις, συμπληρωματικών δανείων επαναχρηματοδότησης και δανείων του Βιομηχανικού Ταμείου Εκσυγχρονισμού (ΕΕ L 216, σ. 12). Η γαλλική κυβέρνηση δεν άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής.
- 5 Στην αιτιολογία της αποφάσεως 85/378 διευκρινίζεται ειδικότερα ότι το επιτόκιο των δανείων FIM ορίζεται συστηματικά σε επίπεδο κατώτερο εκείνου των δανείων που χορηγούνται με τα επιτόκια της αγοράς, πράγμα που οφείλεται στο γεγονός ότι τα δάνεια FIM χρηματοδοτούνται από το προϊόν των Codevi: τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται έτσι μετατρέπονται σε μακροπρόθεσμα δάνεια προς τη βιομηχανία. Πράγματι, η δυνατότητα συγκεντρώσεως των κεφαλαίων με τόσο χαμηλό επιτόκιο και σε τόσο μεγάλη ποσότητα απορρέει από τη φορολογική απαλλαγή που χορηγεί στους Codevi το κράτος, το οποίο παραιτείται έτσι από σημαντικά φορολογικά έσοδα. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο συνδυασμός της φορολογικής απαλλαγής των Codevi και της μετατροπής του προϊόντος τους σε δάνεια FIM ισοδυναμεί με χορήγηση επιδοτήσεως επιτοκίου στις δανειοδοτούμενες επιχειρήσεις σε βάρος των φορολογικών εσόδων του δημοσίου. Η χορήγηση των δανείων FIM με το προτιμησιακό επιτόκιο που τα χαρακτηρίζει έχει επομένως χαρακτήρα ενισχύσεων χορηγούμενων από το κράτος υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 6 Όσον αφορά το ζήτημα εάν αυτό το σύστημα ενισχύσεων συμβιβάζεται προς τη Συνθήκη, στην αιτιολογία της αποφάσεως 85/378 παρατηρείται ότι αυτό πρέπει να εξετάζεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένου του μεγάλου αριθμού περιπτώσεων, στις οποίες η ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί υπό προϋποθέσεις που δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών. Επομένως, έπρεπε να καταστεί δυνατό στην Επιτροπή να εξετάσει για τις « σημαντικές περιπτώσεις », κατά τις οποίες η χορήγηση ενισχύσεων μπορεί να επηρεάσει τους όρους των ενδοκοινοτικών συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο

προς το κοινό συμφέρον, εάν οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται προς τις διατάξεις του άρθρου 92 της Συνθήκης.

Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως η Επιτροπή δεν αντιτίθεται στην εφαρμογή των ενισχύσεων υπό μορφή, μεταξύ άλλων, δανείων του Βιομηχανικού Ταμείου Εκσυγχρονισμού, υπό τον όρο πάντως ότι, η γαλλική κυβέρνηση κατ' εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, θα γνωστοποιεί στην Επιτροπή τις σημαντικές ατομικές περιπτώσεις πριν από τη χορήγησή τους. Το άρθρο 2 καθορίζει ποιες είναι οι σημαντικές ατομικές περιπτώσεις που πρέπει να γνωστοποιούνται, ορίζοντας όρια κυμαινόμενα ανάλογα με την ένταση του ισοδυνάμου καθαρής επιδοτήσεως. Η απόφαση διευκρινίζει ότι η υποχρέωση γνωστοποίησης αφορά τόσο τις νέες, όσο και τις υφιστάμενες ενισχύσεις.

Με έγγραφο της 26ης Απριλίου 1985 οι γαλλικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή τους φακέλους των επιχειρήσεων που έλαβαν δάνεια FIM από της ιδρύσεως του τελευταίου, στις περιπτώσεις που χαρακτηρίστηκαν από την Επιτροπή ως « σημαντικές ». Στο έγγραφο επισημαίνεται ότι οι γαλλικές αρχές προέβησαν στην κοινοποίηση αυτή αμφισβητώντας συγχρόνως το χαρακτήρα των δανείων του FIM ως ενισχύσεων υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Μεταξύ των διαβιβάσθέντων φακέλων υπήρχε και αυτός που αφορούσε δάνειο που είχε χορηγηθεί στη Société européenne de Brasserie. Γι' αυτό ακριβώς το δάνειο εκδόθηκε η απόφαση της Επιτροπής της 14ης Ιανουαρίου 1987 που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής.

Στην προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνεται ότι το δάνειο FIM ύψους 40 εκατ. γαλλικών φράγκων (FF) που χορηγήθηκε σε επιχείρηση ζυθοποιίας και ανακοινώθηκε στην Επιτροπή με έγγραφο της 30ής Απριλίου 1985 — ημερομηνία παραλαβής από την Επιτροπή του εγγράφου της 26ης Απριλίου — ενέχει στοιχεία ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ενόψει επιδοτήσεως επιτοκίου 4,75 μονάδων, ότι η ενίσχυση αυτή χορηγήθηκε παράνομα κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης και ότι είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης. Κατά το άρθρο 2 της αποφάσεως, η εν λόγω ενίσχυση πρέπει να επιστραφεί, η δε γαλλική κυβέρνηση υποχρεούται να ενημερώσει την Επιτροπή για τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί προς την απόφαση.

Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς το ιστορικό της διαφοράς, οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων, καθώς και οι απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω, παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

- 11 Οι προβαλλόμενοι από τη Γαλλική Κυβέρνηση λόγοι ακυρώσεως αφορούν παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παράβαση ουσιάδους τύπου και παραβίαση της γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου. Και οι δύο πρώτοι λόγοι αφορούν το χαρακτήρα του επίδικου δανείου ως ενισχύσεως ασυμβίβαστης προς την κοινή αγορά και τη μέθοδο με την οποία η Επιτροπή υπολόγισε την επιδότηση επιτοκίου. Πρέπει να εξετασθούν διαδοχικά τα δύο αυτά προβλήματα, τόσο από απόψεως ουσίας, όσο και από απόψεως αιτιολογίας.

A — Ο χαρακτήρας του επίδικου δανείου ως ενισχύσεως ασυμβίβαστης προς την κοινή αγορά

- 12 Η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει καταρχήν ότι το δάνειο που χορηγήθηκε στη Société euroréenne de brasserie από το FIM δεν συνεπάγεται κρατική ενίσχυση ικανή να το καταστήσει ασυμβίβαστο προς την κοινή αγορά.
- 13 Σε ερώτηση του Δικαστηρίου ως προς το αν, λόγω του ότι δεν άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως 85/378, είχε ή όχι αποδειχθεί τα περιεχόμενα σ' αυτή τα κριτήρια προσδιορισμού του στοιχείου ενισχύσεως, η γαλλική κυβέρνηση απάντησε ότι, κατά την απόφαση αυτή, ακόμη και οι ενισχύσεις που αποτελούν « σημαντικές ατομικές περιπτώσεις » δεν είναι απαραίτητα παράνομες. Επομένως, ο καθορισμός αυτών των σημαντικών περιπτώσεων δεν μπορεί να έχει σημασία παρά μόνο από διαδικαστικής και όχι από ουσιαστικής απόψεως.
- 14 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η απόφαση 85/378 περιλαμβάνει, στην αιτιολογία της, ανάλυση σε βάθος της διαδικασίας χορηγήσεως των δανείων FIM, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα δάνεια αυτά περιέχουν ένα στοιχείο ενισχύσεως που συνίσταται, ειδικότερα στο προτιμησιακό επιτόκιο, στοιχείο ενισχύσιμο από την οικονομική εγγύηση του κράτους και τον τρόπο με τον οποίο αυτό το τελευταίο διοχετεύει τα έσοδα των λογαριασμών ταμειυτηρίου προς τη βιομηχανία. Μολονότι αληθεύει ότι η γαλλική κυβέρνηση διαμαρτυρήθηκε για το χαρακτηρισμό των δανείων FIM ως ενισχύσεων, δεν έθεσε εντούτοις την κρίση της Επιτροπής στον έλεγχο του Δικαστηρίου. Αντίθετα, συμμορφώθηκε προς την απόφαση 85/378, ανακοινώνοντας στην Επιτροπής τις « σημαντικές ατομικές περιπτώσεις » ενισχύσεων, υπό την έννοια της αποφάσεως αυτής.
- 15 Υπό τις συνθήκες αυτές, η γαλλική κυβέρνηση δεν μπορεί να αρκεστεί, στο πλαίσιο δίκης που αφορά απόφαση σχετικά με ορισμένη συγκεκριμένη σημαντική περίπτωση, στη δήλωση ότι αμφισβητεί το χαρακτήρα των δανείων του FIM ως ενισχύσεων, χωρίς να επικαλεστεί και άλλα επιχειρήματα, εκτός από εκείνα που εξέτασε ήδη η

Επιτροπή στην αιτιολογία της αποφάσεως 85/378. Η γαλλική κυβέρνηση δεν προσκομίζει όμως κανένα νέο στοιχείο στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής.

- 16 Επομένως, επειδή δεν μπορεί να αμφισβητηθεί πλέον ο χαρακτήρας του επίδικου δανείου ως ενισχύσεως, πρέπει να εξεταστεί εάν η εν λόγω ενίσχυση μπορεί να θεωρεί ασυμβίβαστη ή όχι προς την κοινή αγορά υπό την έννοια του άρθρου 92.
- 17 Η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει σχετικά ότι το επίδικο δάνειο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και τον ανταγωνισμό. Ισχυρίζεται, εξάλλου, ότι η απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο που να καθιστά δυνατή την κατανόηση, στο σημείο αυτό, του συλλογισμού της Επιτροπής.
- 18 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση εξετάζεται η αγορά της μύρας στη Γαλλία. Στην απόφαση, αφού διαπιστώνεται ότι η ετήσια κατανάλωση ανά κάτοικο ήταν, κατά την περίοδο 1975-1985, στάσιμη στα περισσότερα κράτη μέλη, και υποχωρούσε ελαφρά στη Γαλλία, επισημαίνεται ότι η Γαλλία εισάγει κατά παράδοση λίγο περισσότερο του 10 % των αναγκών της από άλλα κράτη μέλη. Οι γαλλικές εξαγωγές προς αυτά τα κράτη μειώθηκαν ελαφρά κατά την ίδια αυτή περίοδο και αντιπροσωπεύουν μόνο το 1,5 % περίπου, της γαλλικής παραγωγής. Η επιχείρηση που έλαβε το επίδικο δάνειο ελέγχεται κατά 100 % από ένα γαλλικό όμιλο, η παραγωγή μύρας του οποίου υπερβαίνει το 50 % της συνολικής γαλλικής παραγωγής και ο οποίος συμμετέχει στο ενδοκοινοτικό εμπόριο μύρας. Η ίδια η επιχείρηση κατέχει το 20 % περίπου, της γαλλικής αγοράς.
- 19 Τα πραγματικά αυτά περιστατικά δεν αμφισβητήθηκαν από τη γαλλική κυβέρνηση, η οποία παρατηρεί πάντως ότι η Επιτροπή ούτε διαπίστωσε πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής στον τομέα της μύρας ούτε ανέφερε το μερίδιο της δανειοδοθείσας επιχείρησης στις εξαγωγές προς άλλα κράτη μέλη. Εντούτοις, μία ενίσχυση σε επιχείρηση μπορεί να είναι σε θέση να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, ακόμη και αν η επιχείρηση αυτή βρίσκεται σε σχέση ανταγωνισμού με προϊόντα προελεύσεως άλλων κρατών μελών, χωρίς να συμμετέχει η ίδια στις εξαγωγές. Αυτή η κατάσταση μπορεί να παρουσιαστεί επίσης όταν δεν υφίσταται πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής στον οικείο τομέα. Πράγματι, όταν ένα κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση σε μια επιχείρηση, η εσωτερική παραγωγή μπορεί να διατη-

ρηθεί στο ίδιο επίπεδο ή και να αυξηθεί, με συνέπεια υπό συνθήκες όπως αυτές που διαπίστωσε η Επιτροπή, να μειώνονται οι δυνατότητες επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους προς την αγορά αυτού του κράτους μέλους. Μια τέτοια ενίσχυση μπορεί, επομένως, να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

- 20 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι εκτιμήσεις της Επιτροπής μπορούν, θεωρούμενες στο σύνολό τους, να δικαιολογήσουν το συμπέρασμα, στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή, όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της ενισχύσεως.
- 21 Κατά συνέπεια, οι σχετικές με το χαρακτήρα της ενισχύσεως αιτιάσεις, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν την αιτιολογία της απόφασης, πρέπει να απορριφθούν.

B — Η μέθοδος υπολογισμού της επιδοτήσεως επιτοκίου

- 22 Η γαλλική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κάνει λόγο για επιδότηση επιτοκίου 4,75 μονάδων, χωρίς να την αιτιολογεί. Δεδομένου ότι τα δάνεια του FIM χορηγούνταν με επιτόκιο 9,25 %, η Επιτροπή στηρίχτηκε μάλλον στο γεγονός ότι το επιτόκιο της αγοράς, για δάνεια αυτού του είδους, ήταν 14 %. Το γεγονός αυτό που δεν αναφέρεται στην απόφαση, δεν είναι ακριβές, επειδή το επιτόκιο της αγοράς ήταν, τότε, χαμηλότερο.
- 23 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το επιτόκιο της αγοράς ύψους 14 % προκύπτει από στοιχεία που προσκόμισε η ίδια η γαλλική κυβέρνηση για την εφαρμογή του συντονισμού των περιφερειακών ενισχύσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το μέσο επιτόκιο της αγοράς που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι το εφαρμοζόμενο στα δάνεια του *Crédit national* για εξοπλισμό που ανερχόταν τότε σε 14 %.
- 24 Από τη δικογραφία και τη συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το 1971, κατόπιν δε το 1979, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ήλθαν σε διαβουλεύσεις ενόψει του καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής των αρχών συντονισμού των γενικών ρυθμίσεων περιφερειακών ενισχύσεων. Οι λεπτομέρειες αυτές δημοσιεύτηκαν υπό μορφή ανακοινώσεων της Επιτροπής. Η ανακοίνωση του 1971 (JO C 111, σ. 7) προβλέπει κοινή μέθοδο υπολογισμού των ενισχύσεων, μέθοδο που περιλαμβάνει τον καθορισμό

επιτοκίου αναφοράς για την εκτίμηση του μεγέθους της ενδεχόμενης μείωσης του επιτοκίου. Στην ανακοίνωση του 1979 (JO C 31, σ. 9) καθίσταται σαφές ότι το επιτόκιο αναφοράς θα καθορίζεται στο εξής σύμφωνα με πίνακα που διευκρινίζει το επιτόκιο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για κάθε κράτος μέλος. Για τη Γαλλία, η ανακοίνωση αναφέρεται στο « συντελεστή που εφαρμόζεται από το Crédit national στα δάνεια για τον εξοπλισμό ». Είναι δεδομένο ότι το επιτόκιο αυτό ανερχόταν σε 14 % κατά το χρόνο των υπό κρίση περιστατικών.

- 25 Η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει καταρχήν ότι το επιτόκιο του Crédit national που εφαρμόζεται στις περιφερειακές ενισχύσεις δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε άλλους τύπους ενισχύσεων. Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, μολονότι αληθεύει ότι το επιτόκιο του Crédit National συμπεριελήφθη στην ανακοίνωση του 1979 χάριν της διαφάνειας των εθνικών ρυθμίσεων περί περιφερειακών ενισχύσεων και για να καταστήσει δυνατό στην Επιτροπή και στους άλλους ενδιαφερομένους να εντοπίζουν το στοιχείο ενισχύσεως που μπορεί να υφίσταται σε δάνεια περιφερειακής πολιτικής, το ίδιο εντούτοις επιτόκιο πρέπει να θεωρείται και να αναγνωρίζεται ως έγκυρη ένδειξη του επιτοκίου αγοράς των δανείων για βιομηχανικές επενδύσεις.
- 26 Η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι, για να εκτιμηθεί η έκταση της ενισχύσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη όχι το γενικό επιτόκιο του 14 %, στο οποίο στηρίχθηκε η Επιτροπή, αλλά ένα επιτόκιο πολύ χαμηλότερο, ενόψει των ευνοϊκότερων όρων που μπόρεσε να επιτύχει η ένωση των χρηματοδοτικών οργανισμών, εφόσον πρόκειται για επένδυση υψηλής τεχνολογίας από μια πολύ σημαντική επιχείρηση.
- 27 Πρέπει να παρατηρηθεί ωστόσο ότι, μολονότι η γαλλική κυβέρνηση προσκόμισε σχετικά, προς στήριξη της προσφυγής της μερικά στοιχεία, εξάλλου περιορισμένα, από τη συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι δεν τα κοινοποίησε ποτέ στην Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, αρνούμενη έτσι να συνεργαστεί ειλικρινά με αυτή. Υπό τις συνθήκες αυτές δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι κακώς στηρίχθηκε η Επιτροπή σε επιτόκιο 14 % ως μοναδικό στοιχείο αναφοράς που είχε στη διάθεσή της και που δεν είχε αμφισβητηθεί ενώπιόν της.
- 28 Για όλους αυτούς τους λόγους, η Επιτροπή εγκύρως στηρίχθηκε εν προκειμένω σε επιτόκιο της αγοράς 14 %.

- 29 Όσον αφορά τις αιτιάσεις σχετικά με την αιτιολογία, πρέπει πράγματι να γίνει δεκτό ότι αυτή είναι συνοπτική, όσον αφορά τον υπολογισμό της επιδοτήσεως επιτοκίου. Εντούτοις, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το φως της αιτιολογίας της αποφάσεως 85/378, της οποίας αποτελεί περίπτωση εφαρμογής. Στην απόφαση αυτή τονίζεται ακριβώς, όσον αφορά τα δάνεια FIM, η επιδότηση επιτοκίου που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του καθοριζόμενου από τη γαλλική κυβέρνηση προτιμησιακού επιτοκίου και του επιτοκίου της αγοράς. Το ότι το τελευταίο αυτό επιτόκιο εφαρμόζεται από το *Crédit national* στα δάνεια για εξοπλισμό προκύπτει από μία παράμετρο που καθορίστηκε με κοινή συμφωνία της Επιτροπής και των γαλλικών αρχών, οι οποίες και τη γνώνιζαν καλά.
- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές και ενόψει του τρόπου συμμετοχής της γαλλικής κυβερνήσεως, σύμφωνα προς το άρθρο 93 της Συνθήκης, στη διαδικασία εκδόσεως τόσο της επίδικης αποφάσεως όσο και της αποφάσεως 85/378 κατέστη δυνατό σ' αυτή την ίδια κυβέρνηση να διαθέτει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες για να εκτιμήσει το βάσιμό τους. Εξάλλου η αναλογία αυτών των δύο αποφάσεων κατέστησε δυνατό στο Δικαστήριο να ασκήσει πλήρως τον έλεγχο νομιμότητάς.
- 31 Επομένως, η γαλλική κυβέρνηση δεν κατάφερε να καταδείξει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη.

Γ — Η γενική αρχή της ασφάλειας δικαίου

- 32 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, η γαλλική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι διατάξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έχουν την αναγκαία σαφήνεια, ιδίως καθόσον υποχρεώνουν τη γαλλική κυβέρνηση να αναζητήσει την « εν λόγω ενίσχυση », χωρίς να διευκρινίζει σε τί συνίσταται η ενίσχυση αυτή. Με τον τρόπο αυτό, ο αποδέκτης της αποφάσεως δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει το πραγματικό ποσό της ενισχύσεως που πρέπει να επιστραφεί.
- 33 Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το άρθρο 1 της επίδικης αποφάσεως διευκρινίζει ότι η επιδότηση επιτοκίου ανέρχεται σε 4,75 μονάδες και ότι αφορά ένα δάνειο 40 εκατομμυρίων. Ο αποδέκτης της αποφάσεως θα μπορούσε έτσι να προσδιορίσει χωρίς υπερβολικές δυσκολίες το επιστρεπτέο, κατά το περιεχόμενο της αποφάσεως, ποσό.

- 34 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 35 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Mackenzie Stuart

Due

Koopmans

Everling

Galmot

Κακούρης

O'Higgins

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουλίου 1988.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart